

TEMA:

etalindustrien
anno 2003

Ny lovpligtig § 26 uddannelse i arbejdsmiljø: Ved svejsning og termisk skæring

AF ERIK BECK HANSEN,
FORCE TECHNOLOGY

Senest den 1. februar 2005 skal alle, der arbejder med svejsning og skæring, have gennemgået en særlig arbejdsmiljøuddannelse. Uddannelsen, der betegnes § 26 arbejdsmiljøuddannelsen for svejsning og termisk skæring, er *lovpligtig*. Hidtil har uddannelsen kun været obligatorisk for personer, der arbejdede med svejsning, skæring og slibning i rustfri stål, men kravet om arbejdsmiljøuddannelsen er nu udvidet til at

gælde for *alt svejse- og skærearbejde uanset det materiale, der arbejdes med*. Det betyder, at svejse- og skærearbejde efter februar 2005 kun må udføres af personer, der har et § 26 uddannelsesbevis. Uddannelsesbeviset vil samtidig være en forudsætning for adgang til alle tekniske svejseuddannelser.

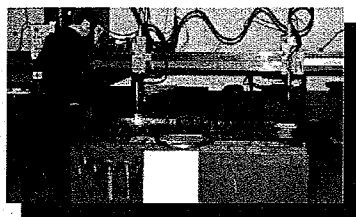
KRÆFTBEKENDTGØRELSEN

Baggrunden for den nye uddannelse er, at procesområdet »Svejsning og termisk skæring i

metal« er blevet omfattet af bestemmelserne i Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 906/2002 om »Foranstaltninger til forebyggelse af kræfttrikoen ved arbejde med stoffer og materialer« eller den såkaldte »Kræftbekendtgørelse«.

Ved »metal« forstås i denne forbindelse alle metalliske materialer, herunder såvel ulegeret stål som legerede stål, aluminium, kobber m.v., dvs. alt svejse- og skærearbejde er nu omfattet af kræftbekendtgørelsens regler, i modsætning til tidligere, hvor der ▶

TEMA:

Metalindustrien
anno 2003

Alt svejse- og skærearbejde er nu omfattet af kræftbekendtgørelsens regler med krav om § 26 arbejdsmiljøuddannelse.

- kun var krav om § 26 uddannelse ved svejsning i rustfrit stål.

Når svejsning og skæring indeholder en række generelt er blevet opført i kræftbekendtgørelsen skyldes det, at luftforureningen fra alt svejse- og skærearbejde anses for at medføre en forøget kræftisiko.

Luftforureningen fra svejsning og skæring indeholder en række forskellige stoffer afhængig af de materialer, der arbejdes i. Ved svejsning, skæring og slibning i rustfrit stål udvikles således luftforurening, som indeholder bl.a. chrom og nikkel. Visse chromforbindelser, bl.a. chromater, har i mange år været kendte for at medføre en forøget kræftisiko. Tilsvarende har været gældende for nikkel og nikkelforbindelser i svejserøg, og dette var årsagen til, at svejsning i rustfrit stål allerede i 1999 blev omfattet af de særlige regler for arbejde med kræftfremkaldende processer.

Luftforureningen fra svejsning og skæring i andre materialer, f.eks. ulegeret stål og aluminium, indeholder kun lidt- eller ingen chrom og nikkel. Til gengæld indgår der en række andre stoffer i forureningen, og undersøgelser har vist, at ikke kun arbejde i rustfrit stål, men også luftforureningen fra svejsning og skæring i andre materialer kan medføre en kræftisiko.

Arbejdsmiljørådet besluttede derfor i 2002 at udvide kræftbekendtgørelsen til at omfatte alt svejse- og skærearbejde uanset materialet, der arbejdes i. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at procesområdet i kræftbe-

kendtgørelsen nr. 906 ved en fejl er angivet som »Svejsning og plasmaskæring i metal«. Plasmaskæring vil imidlertid ved først kommende revision blive ændret til *termisk skæring*.

§ 26 UDDANNELSEN

Kræftbekendtgørelsen indeholder en række særlige regler og krav for arbejde med kræftfarlige stoffer og processer, som supplerer arbejdsmiljølovgivningens almindelige bestemmelser. For virksomheder i svejseindustrien er de to vigtigste konsekvenser, at alle der arbejder med svejsning og termiske skæreprocesser nu skal gennemgå en særlig godkendt arbejdsmiljøuddannelse (§ 26), samt at ethvert arbejdsområde, hvor der svejdes eller skæres, fremover skal være afgrænset fra andet arbejde og mærket med særlig advarselsskiltning (§ 18). I disse områder er der bl.a. rygeforbud ligesom der ikke må opbevares mad, drikke m.v.

Reglerne i forbindelse med svejsning og skæring er nærmere udmøntet i Arbejdstilsynets vejledning C.2.1/2003: »Kræftfarlige stoffer og materialer«.

Den nye § 26 arbejdsmiljøuddannelse tager 1 dag, ligesom den tidligere uddannelse ved svejsning i rustfrit stål. Uddannelsen indeholder bl.a. information om arbejdsmiljølovgivning, arbejdsmiljøpåvirkninger, sundhedsrisici og arbejdspladsforanstaltninger ved svejse- og skærearbejde. Uddannelsen er især koncentreret om luftforureningen og de beskyttelsesforanstaltninger, der skal anvendes mod forureningen i form af ventilation og brug af åndedrætsværn, men derudover gennemgås foranstaltninger mod svejsels-, el-ulykker, støj mv. Formålet med uddannelsen er at sikre, at alle, der udfører svejse- og skærearbejde, er opmærksomme på sundhedsrisikoen og ved, hvilke særlige foranstaltninger og arbejdspladsregler der gælder ved dette arbejde. Uddannelsen af-

sluttes med en teoriprøve og efter godkendt prøve udstedes et § 26 bevis til kursisten.

Det skal i denne forbindelse bemærkes, at det ikke er nødvendigt for personer, der allerede har § 26 kursusbevis for svejsning i rustfrit stål, at gennemgå en ny uddannelse. Et § 26 kursusbevis for svejsning i rustfrit stål vil også være gældende efter 2005.

§ 26 uddannelsens indhold er fastlagt i et samarbejde mellem Arbejdstilsynet, Dansk Industri, Dansk Metalarbejderforbund, Industriens Arbejdsmarkedsuddannelser (IAU) og FORCE Technology. Desuden har FORCE Technology forestået efteruddannelsen af lærere og udarbejdet undervisningsmaterialet til uddannelsen for IAU og Erhvervsskolernes Forlag (EF). Uddannelseskompendiet til §26 uddannelsen kan købes gennem EF.

HVEM SKAL PÅ KURSUS?

I forbindelse med den tidligere § 26 uddannelse for svejsning i rustfrit stål var der nogen usikkerhed om, hvilke processer, der faldt indenfor kræftbekendtgørelsens område. Den umiddelbare årsag til uddannelseskravet er kræftfarligheden ved svejse- og skærerøg, dvs. forureningen i form af røgpartikler. Nogle svejseprocesser, bl.a. modsstandssvejsning og TIG-svejsning udvikler imidlertid normalt kun så lille en røgmængde, at den ikke har arbejdshygienisk betydning. Arbejdstilsynet har imidlertid fastlagt, at alle former for svejsearbejde medfører krav om uddannelse, uanset om processen medfører røgd udvikling.

Målgruppen for § 26 uddannelsen er derfor alle, der udfører svejsning eller termisk skæring uanset de anvendte processer og materialer (metaller).

§ 26 kurset er godkendt som en arbejdsmarkedsuddannelse. Kurset afholdes bl.a. på de fleste AMU-centre og Tekniske skoler samt på FORCE Technology.